

TUL Seurapäivät

Seinäjoella 28.11.2020

Pasi Kivisaari

Mistä liikunnassa,
urheilussa ja
kansalaisjärjestö-
toiminnassa
on kyse?

- Päätymätön perustehtävämme on edistää liikuntakulttuuria ja luoda hyvinvointia liikunnan keinoin. Niin yksilötasolla kuin yhteisötasolla. Kaikille ikäluokille.
- Liikunnan ja urheilun tulee kasvattaa lapsia ja nuoria humaaneihin ja eettisesti kestäviin arvoihin. Haluamme, että lapset oppivat liikunnallisen elämäntavan ja lajitaitojen lisäksi myös muiden kunnioittamista, suvaitsevaisuutta, kriittisyyttä ja kestävää kehitystä.
- Yhtenä tavoitteena on edistää liikunnan, urheilun ja huippu-urheilun rehellisyyttä ja eettisiä periaatteita. Lähtökohtina ovat tasa-arvo, yhdenvertaisuus, yhteisöllisyys, monikulttuurisuus ja terveet elämäntavat.
- Kysymys siitä, minkälaista lippua haluamme heiluttaa suomalaisen liikunnan ja urheilun eri kentillä on kaikille yhteinen.
- Ilman kestävää arvopohjaa liikunta- ja urheilutoiminnan yhteiskunnallinen oikeutus on uhattuna. Liikunnan ja urheilun etiikka ja moraalit rakentuvat arkipäivän kohtaamisissa.

Liikunnan ja urheilun rahoitus

Nykytilanne:

Vuoden 2020 valtion talousarviossa liikuntaan ja huippu-urheiluun on varattu noin 165,9 miljoonaa euroa, joka koostuu **rahapelitoiminnan tuotoista** (150,7 miljoonaa euroa) sekä **budjettivaroista** (15,2 miljoonaa euroa).

- Veikkauksen tilanne on suurin kysymys liikunnan ja urheilun rahoituksessa. Sekä se mikä on Veikkauksen ja suoraan valtion budjetista tulevan rahoituksen osuus tulevaisuudessa, mutta palataan siihen myöhemmin.

Vuonna 2020 OKM:n yleisavustus TUL:lle on 1,41 miljoonaa euroa; ollut ilmeisesti vakio viime vuodet.

Kaikkiaan OKM:n jakama yleisavustus liikuntaa edistäville järjestöille on tänä vuonna 42,3 miljoonaa euroa.

- Valtakunnallisille liikuntajärjestöille myönnettävien avustusten ensisijainen tarkoitus on ylläpitää ja kehittää elinvoimaista, monipuolista, yhdenvertaista ja tasa-arvoista liikunnan kansalaistoimintaa Suomessa ja tarjota sitä kautta väestölle monipuolisia harrastus- ja osallistumismahdollisuuksia.

Mikä taho on suurin liikunnan ja urheilun rahoittaja?

Kotitaloudet

Liikuntapoliittisessa selonteossa todetaan, että kunnat olivat pitkään liikunnan suurin rahoittaja Suomessa, mutta **nykyisin kotitaloudet ovat liikunnan merkittävin rahoittaja yli 2 miljardin euron vuotuisella panostuksella. Kunnat** käyttävät liikuntaan noin viisi kertaa enemmän varoja kuin **valtio** (kunnat noin 750 miljoonaa euroa ja valtio noin 150 miljoonaa euroa).

Suomalainen liikuntapaikkaverkosto on pitkälti kuntien rakentamaa ja ylläpitämää. Sote- ja maakuntauudistuksen jälkeenkin liikunta säilyy nimenomaan kuntien tehtävänä. On nähtävissä, että liikunnasta on tulossa yhä tärkeämpi kuntien elinvoimatekijä. Nykyisen liikuntalain mukaan yleisten edellytysten luominen liikunnalle paikallistasolla on kuntien tehtävä.

- Opetus- ja kulttuuriministeriö rahoittaa liikuntaa ja huippu-urheilua rahapelitoiminnan voittovaroista sekä yleiskatteellisista budjettivaroista.
- Valtion liikuntarahoitus koostuu lähes kokonaan Veikkauksen tuotosta myönnettävistä valtionavustuksista.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö jakaa tukea valtion liikuntamäärärahoista mm.
 - ✓ liikunta- ja urheilujärjestöille sekä seuroille
 - ✓ liikuntapaikkarakentamiseen
 - ✓ kuntien liikuntatoimintaan
 - ✓ liikunnan koulutuskeskuksille (urheiluopistot)
 - ✓ liikunnallisen elämäntavan edistämiseen
 - ✓ huippu-urheilun edistämiseen
 - ✓ liikuntatieteelliseen tutkimukseen
 - ✓ muihin liikunnan toimintoihin

Vuosi 2021

Rahapeliteuotot
karkasivat alta,
liikuntakenttä on täysin
riippuvainen niistä,
oltiin seinää vasten.

RAHAPELITOIMINNAN VOITTOVARAT

180000 000 €

160000 000 €

140000 000 €

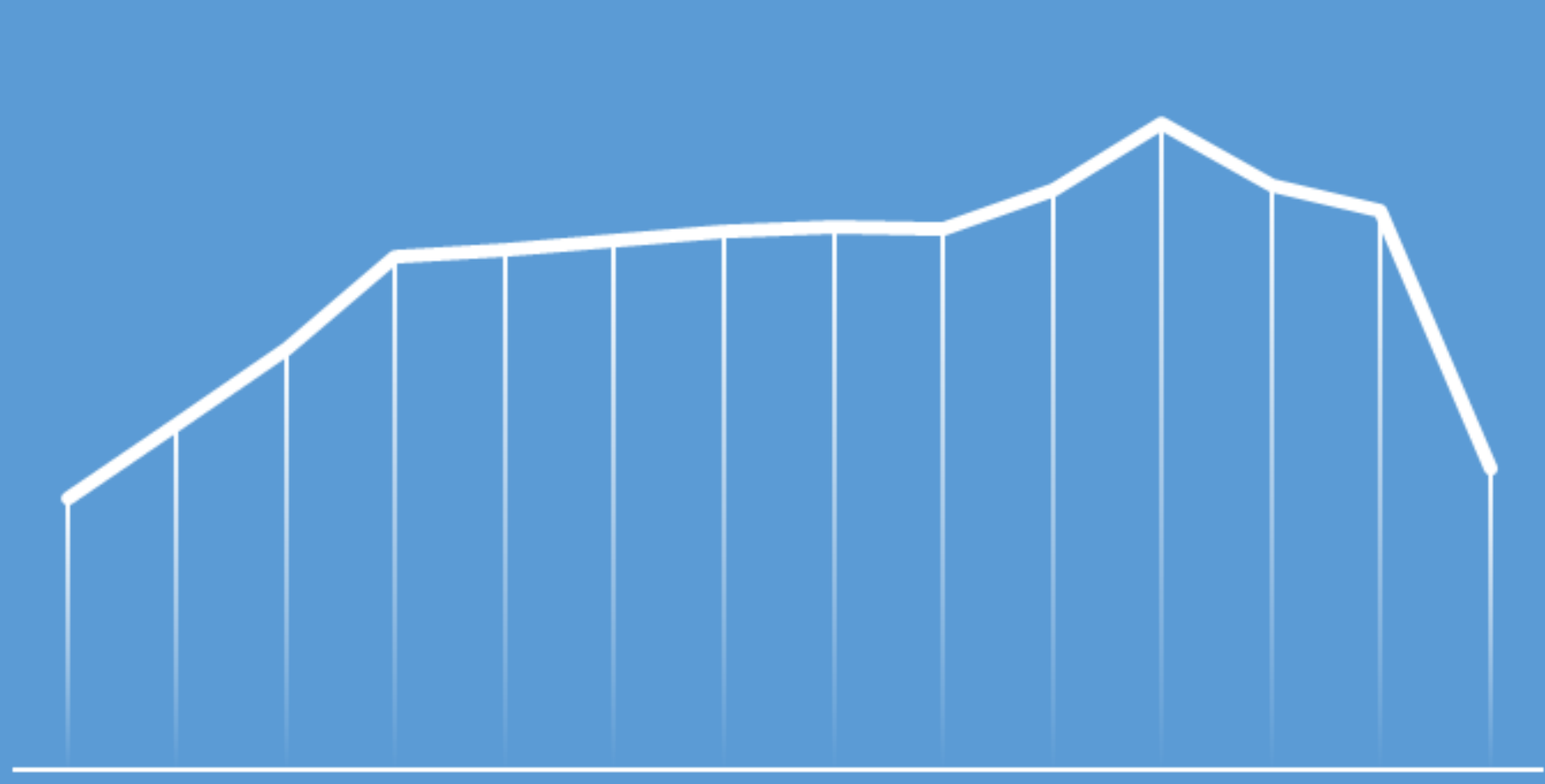
120000 000 €

100000 000 €

80000 000 €

60000 000 €

2008 2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020 2021

Liikuntatoimen talousarvioesitys 2021

- Liikuntapolitiikan päämääränä on väestön fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan lisääminen, eettisen kilpa- ja huippu-urheilun edistäminen, osallisuuden kasvattaminen sekä sukupuolten tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden parantaminen.
- Valtion vuoden 2021 talousarvioesityksessä liikuntatoimeen esitetään noin 161 miljoonaa euroa, kun se vuonna 2020 on 166 miljoonaa euroa.
- Veikkauksen rahapelitoiminnan tuotoista noin 109 miljoonaa euroa ja budjettivaroista noin 41 miljoonaa euroa, sekä hallitusohjelman mukaisesti budjettivaroista liikuntapoliittisen selonteon toimeenpanoon noin 11 miljoonaa euroa.
- Vuoden 2021 osalta rahapelitoiminnan tuottojen tuloutuksen lasku kompensoidaan edunsaajille täysimääräisesti. Vertailukohtana on käytetty vuoden 2019 tuloutustasoa.
 - Kompensaatio (n. 51 milj. euroa) rahoitetaan alentamalla arpajaisveroa sekä kehysvaikutteisoin budjettivarin. Kompensaatio verrattuna vuoteen 2020 on lähes täysimääräinen.
- Vuoden 2021 talousarvioesitys antaa mahdollisuudet toimia hallitusohjelman mukaisesti.

Liikuntatoimen talousarvioesitys 2021

- Talousarvioesityksessä vuodelle 2021 esitetään budjettiriihessä tehtyjen päätösten mukaisesti siirtää rahapelitoiminnan tuotoista urheilun ja liikuntakasvatuksen edistämiseen budjettipuolelle yhteensä 39,3 miljoonaa euroa
 - valtionosuudet kuntien liikuntatoimintaan (n. 19,6 milj. euroa)
 - valtionosuudet liikunnan valtakunnallisille koulutuskeskuksille (n. 18,2 milj. euroa)
 - liikunnan koulutuskeskusten vapaa-aikatiilojen avustukset (n. 1,9 milj. euroa)
- Vuoden 2021 jälkeen kompensointia budjettivaroin jatketaan
 - rahapelitoiminnan tuottojen tuloutus jää arvioiden mukaan tulevina vuosina nykyistä alhaisemmaksi
 - vuonna 2020 liikuntatoimen rahoituksesta rahapelitoiminnan tuottojen osuus on 91 %.
 - 2021 osuus kompensaaion jälkeen on n. 70%
 - arpajaislain uudistaminen
 - hybridimalli?
 - jatkossa liikuntatoimen rahoitus on tärkeää turvata pysyvillä ratkaisuilla

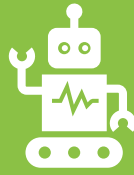
Mitä siis nyt?

Mikä on pitkän aikavälin ratkaisu?

Veikkauksen rahapelien tuotto on pitkään ollut siunaus liikunnalle. Tuotot ovat kasvaneet ja on voitu kasvattaa budjettia

- Toimialoista liikunta on ainoa, joka on valtion talousarviossa kokonaan riippuvainen rahapelitoiminnan tuotoista.
- Logiikka on ollut – kärjistäen - urheilu saa sitä enemmän rahaa, mitä enemmän ihmiset häviävät rahaa Veikkaukselle.
- Se ei ole kuitenkaan ollut ehkä kestävää, että liikunnan rahoitus on riippuvainen rahapelituottojen tuotoista.
- Liikuntaa ja urheilua on historiallisista syistä rahoitettu Veikkausvoittovaroista. Oy Tippaustoimisto Ab oli urheilujärjestöjen perustama v. 1940, johon myös TUL merkittäväällä tavalla osallistui. Se oli lähtölaukaus veikkaustoiminnan aloittamiseksi.

Miksi Veikkaus menettää rahaa?

peliriippuvuusongelmat (valtavat vähennykset esim. markettien peliautomaatit)

ulkomaiset rahavirrat

korona

Mitä siis pitäisi tehdä?

Nykytilannetta mahdoton jatkaa (jokavuotinen kompensointi)

- Arpajaislaki: tilkitään esimerkiksi Veikkauksen rahapeliteottojen menettämistä ulkomaisille nettiyhtiöille ns. nettiblokki ja ylipäätään etsitään keinoja Veikkauksen rahapeliteottojen vahvistamiseksi

- Siirtyminen valtion budjettirahoitukseen

→ Tämä (budjettirahoitus) on ainoa kestävä ratkaisu, mutta myös erittäin suuri haaste liikuntaväelle ja kaikille muille, joita on rahoitettu rahapeliteutoista. Silloin taistellaan samoista rahoista kaikkien muiden kanssa.

→ logiikka: liikunnan, kulttuurin, nuorisotyön ja sotejärjestöjen rahoituksen siis valtion budjetista. Veikkauksen tulos tuloutettaisiin valtion budjettiin. Korvamerkintä?

Liikuntaväellä on nyt vuosi aikaa miettiä yhdessä toimia ja ratkaisuja, joilla turvataan myös vuodesta 2022 eteenpäin liikunnan rahoitus myös valtion budjetista. Samaan aikaan on rehellisesti sanottava, että koronakriisin keskellä ja tässä taloustilanteessa on vaikea nähdä, että kompensointi jatkuisi ikuisuuksiin. Siksi tämä on erityinen tehtävä meille kaikille.

Lopulta:

Poliittinen päätös, mitä toimintoja Veikkauksen tuotoista rahoitetaan tai miten asia ratkaistaan.

Silti: pidän hankalana, että meidän pitäisi vastoin liikunnan ja urheilun arvomaailmaa ja vastuullisuusperiaatteita puolustaa yhteiskunnallisia ongelmia aiheuttavaa rahapelaamista.

Kaiken jälkeen

- Suomessa on poikkeuksellisen voimakas ja monipuolinen liikunnan kansalaisjärjestökenttä, jonka toiminnan varaan liikunta- ja urheilutoiminta on maassamme rakentunut.
- Liikunnalla on ihmiselle itseisarvoinen merkitys. Jokaisella ihmisellä on oikeus saada nautintoa, mielihyvää ja positiivisia kokemuksia liikunnasta. Oikeus liikuntaan kuuluu kaikille jo perustuslainkin nojalla osana sivistyksellisiä perusoikeuksia.
- Liikunta vaikuttaa myönteisesti paitsi fyysiseen myös psyykkiseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin. Liikunta on myös välttämätön edellytys lasten ja nuorten terveelle ja turvalliselle kasvulle ja kehitykselle. Liikunnan merkitys terveydenhuollossa tulee entisestään vahvistumaan väestön ikääntyessä, jotta ikääntyvä väestö voi asua mahdollisimman pitkään kotona laitoshoidon sijaan.

Kiitos.

